

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre.....	24 kor. (12 frt)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy hóra.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	3 fillér (4 kr.)
Vidékire.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap

korán reggel.

Ünnep és vasárnap után is.

Kolozsvár, 1904.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

SZERKESZTŐSÉG

KIADÓHIVATAL

Eggetem-utca 7., (Lyceum-nyomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:

Négyszög centiméterenként 8 fillér.

Iparosok és kereskedők kedvezményben részesülnek

Nyitlatter soronként 40 fillér.

Csütörtök, március 10.

A puccs.

Kolozsvár, márc. 9.

Hogy Tisza István ma tényleg megpróbálta indokolni nyaktól-indítványát, az nem lepett meg senkit és nem is érdekelt senkit. Hogy az ellenzék hogyan fogadta ezt a próbálkozást, azt előre tudhatta mindenki. A mai nap a képviselőházban tehát meglepetés nélkül és vihar nélkül telt el. Jelentőségére nézve pedig talán egyike volt újabb politikai életünk legjelentősebb napjainak.

De még a Ház ülésénél is jelentőségesebb volt a szabadelvű pártnak tegnap tartott értekezlete. Mert ez az értekezlet volt hivatva dönteni a Tisza István szörny indítványa fölött.

Hogy ez a szabadelvű párt a miniszterelnöki indítványt el fogja fogadni — ugyan ki nem várta ezt. Voltak azonban olyanok, a kik annak, a miniszterelnök által annyira megvetett „nemes és szép illúzió”-nak hódoltak, hogy a miniszterelnök talán ki fogja kapcsolni a házszabályok végeleges revízióját a megcsontított tanácskozási rend által keresetlül kapcsolandó javaslatok közül. Voltak talán még olyan idealisták is, a kik abban bíztak, hogy a szabadelvű párt értekezlete így nem fogja elfogadni az indítványt. Voltak bizonyára olyan ábrándozók, akik azt hitték, hogy az indítványt ilyen alakjában való kieroszakolása a szabadelvű párt független és jobb elemeinek kiválására fog vezetni.

Minő baigaság! Mirő csalódás! A szabadelvű párt úgy, a hogy volt, szöröstől-bőröstől elfogadta a Tisza indítványát, nem kapcsolt ki semmit belőle, nem vetett ki semmit rajta. Nemcsak, hanem a Tisza beszédje oly lelkesítő, oly feltűző hatással volt a szabadelvű párt tagjaira, hogy óriási élmények között életüket és vérüket ajánlották föl a vezérnek, a ki nem kívánt tőlük mást, mint a szolgáló élet folytatását és rakoncátlanokdó vérüknek megszabolását, mind abból a nagy és szent célból, hogy segítsenek neki a parlamenti szabadság eltiprásában.

Olyan nagy volt a lelkesedés, hogy Kubinyi Géza a nagy államférfi, a politikai szájhős prototypusa még verset is citált:

„Vállat a vállhoz s a nap alatt
Nincs ki ledöntse e sziklafalat.”

Hát a szabadelvű pártnak ez a csudálatos összetartása valóban olyan, amely hasonlatok keresésére ösztönzi az embert. Nekünk ezutal más hasonlat jut eszünkbe és nem a sziklafal tömörségébe.

Kipling az ő Dzsungel-könyvében leírja, hogy Mowgli, az állatok nyelvén értő fiú egy bivalycsordával hogyan tapostatta össze az embervért szomjazó tigrist. Ezek a bivalyok nem tudták, hogy hova vezet, ösztökéli őket a fiú; ők csak mentek, egyebet semmit sem csináltak és mikor tapogó patáik alatt elnyult a környék réme, ők akkor is csak mentek tovább, mentek egykedvűen haza. Nos, a szabadelvű párt is ilyen öntudattal megy „vállat a vállhoz” az ő Mowglija ösztökélésére a tigris, az obstrukció lehetőségének eltiprására. Hogy súlyos lépteik alatt a szabadság vetései pusztulnak el, azzal ők nem törődhetnek, mert ők a Tisza István ösztökélésére mennek előre, Tisza István meg életöztöne hajtja a parlamenti szólásszabadság elgázoltatására.

De amint nem csudálkozhatik senki a bivalycsorda összetartása fölött, mert természetének megnyilatkozása sem, úgy nincs mit csudálkozni a szabadelvű párt tegnapi összetartása fölött sem. Mert a szabadelvű párt magatartása mindig és minden alkalommal a csorda-pszichológia alapján magyarázható csak meg. A hatalom főbirtoklója a csordás, albirtoklója a puli-kutyák s ezek hajtják őket oda, ahova akarják. A szabadelvű párt elfogadta a Tisza-lexet. A szabadelvű párt elfogadta a Bánffy tetemén bevonuló Széllt. Befogadta Apponyiekat. Alást foglalt a Darányi hajtása alatt Khuen ellen. Aztán megint befogadta Khuent. Hagyta, hogy kitagadják sorai közül Széllt. Aztán megtagadta Khuent. Aztán föllázadt Chlopy miatt. Aztán elfogadta Tiszát Chlopy dacára. Aztán kiszorította Apponyiekat Tisza ostromcsodítására. Aztán elfogadta a kilencek határozatait. Aztán elejtette azokat. Aztán hónapokig turtte az obstrukciót Tisza alatt is. Hogy aztán most bösz dühvel rontson a parlamenti szólásszabadság ellen a Tisza hajrájára.

Nem lelkes és öntudatos embe-

rek szövetségét kormányzó elvek irányították a szabadelvű párt életét, hanem öntudatlan tömegek fölött uralkodó emberek. Türelmes volt, ha nem zaklatták. Szelíd volt, ha cirógatták. Nem lázadt föl, ha éheztek is. Szellemi igényei nem voltak soha. Ment előre, ha hajtották és hátra, ha kergették. Bátor is tudott lenni, ha felbőszítették. És gyáván viszkózott, ha megijesztették. Azt mondják, ez a pártfegyelem. Nem igaz. Ez a csorda lélektana.

Ezzel a szabadelvű párttal megy Tisza abba a hosszú, véres harcba, amelyet — úgy látszik — ő szított, ő kívánt, hogy csak belevehesse indítványába a házszabályok végeleges revízióját is. Láthatta, tapasztalhatta, — hiszen innen is lehetett látni és tapasztalni, hogy a valóban szükséges és sürgős javaslatokat az obstrukció leszerelésével átengedte volna. Még talán az erőszakos házszabályok ellen sem zudult volna föl a képviselőház egész ellenzéke, ha azokat csak ezeknél a törvényjavaslatoknál akarták volna alkalmazni. De nem: Tiszának nem arra van szüksége, amire az ország. Tisza statárialiter akarja kivégezni a házszabályokat, mert azok az ő akcióképességét megkötik.

Mindnyájan tudjuk, hogy miért olyan becses a parlament szólásszabadsága nálunk, épen nálunk. Mindnyájan tudjuk, hogy ez egyetlen védő pajzsunk a nemzetet érhető támadások ellen. Tisza István naiv, hízog, vagy ámitó volt akkor, mikor a szabadelvű párt értekezletén ezeket mondta:

„Az isteni gondviselés kegyelme ez a körülmény, hogy a nemzetnek sorsa fölött örökösödött egy olyan faktor is, amely nemcsak óvatossan kerül minden, majdnem kényszerítően mutakozó alkalmat arra, hogy bárminő csorbát engedjen ejteni a magyar alkotmányon, de aki egyuttal a kibontakozás fonálát is kezébe adta a nemzetnek...”

Mert ellenkezőleg: az isteni gondviselés átka az a körülmény, hogy a nemzetnek elő kell készülvén rá lennie, hogy valamikor talán épen az ellen a faktor ellen kelljen önmagát megvédenie, amely annyiszor ejtett már csorbát alkotmányán s amely ügyes kezekkel annyiszor bogozta már össze sor-

sunk fonalait. Tisza István az iránt a faktor iránt akar bizalmat kelteni. A nemzet csak a parlamenti szólásszabadságában láthatja azt a faktort, mely minden más faktor támadása ellen védelmet nyújthat neki. Tisza István nem tartja semmi más, mint az a faktor. A magyar nemzetet sem tartja meg semmi más, mint a parlamenti szabadság faktora. Tisza Istvánnak tehát le kell nyakaznia a mi faktorunkat, hogy az övé ezáltal megérsődjék. Mert így kívánja ezt az isteni gondviselés fölöttünk örökös kegyelme.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, márc. 9.

A keret: az t ljesen megfelel a várakozásoknak. Minden hely zsúfolásig telve, az utolsó padokban régtől mezei hadak vonultak fel, hogy itt legyenek a nagy összecsapásnál. A karzatokon pedig a sokszor emlegetett varrótú sem bírna már elhelyezkedni.

A bangulat a lehető határig feszült. Minden exponáltabb politikust megéltenez a pártja, a baloldalon Barabás Bélának s Ugron Gábornak, a kormánypárton persze Tiszának zeng az éljen. Megéltenezték Heltai Ferencet is, a ki most jött haza a külföldi utjából. Khuen-Héderváryt persze, aki most foglalta el először a miniszteri széket, megéltenezték a jobboldalon is, a balon is. Persze, mindennünen másképp szól az üdvözlés.

Az ülést fél 11 óra után nyitotta meg Perczel Dezső.

Jegyzőkönyvi vita.

Hertelendy Lajos jegyző felolvassa a jegyzőkönyvet, melynek olvasása alatt a kormánypártiak sürt tömegekben bevonulnak.

Ellenzéken: Nem halljuk! Várjon, míg a méhráj letelepszik.

Elnök csönget. Zaj elül. Hertelendy folytatja, majd belép Lukács László pénzügyminiszter odalép Khuen-Héderváryhoz és kezét fog vele, kit szívélyesen üdvözlöl.

Az ellenzék gunyos élnzés és tapsba tör ki.

Kubik Béla: Kifogásolja a jegyzőkönyvnek Héderváry által történt felolvasását, mivel az ugyszólván ledaráltatott a nélkül, hogy bárki is megérthette volna, a házszabályok azért írják elő a jegyzőkönyv felolvasását, hogy azt mindenki megérthesse s így alkalmunk lehessen arra, hogy a képviselőknek, hogy észrevételeiket megtehesék. Az elnöknek kötelessége a Házban csöndet csinálni, hogy a zaj megszűnése után a felolvasandó jegyzőkönyv meg legyen érhető.

Elnök: Az a megjegyzése Kubik szavaira, hogy eszközök hiányában, melyek rendelkezésére nem állanak, csak csöngéssel és rendreintéssel lehet képes a rend helyreállítására, a mit ő mindenkor megtesz, mikor arra szükség van.

Várady Károly: Minden tekintetben csatlakozik Kubikhoz. De neki még az a megjegyzése is van, hogy a napló reá nézve tegnap tévedést tartalmaz.

Elnök: Tévedés ez irányban kiigazítatik. Felhívja ezek után a Házat, nyilvánítsa a jegyzőkönyvet hitelesítettnek. — Megtörténik.

Tisza István gróf miniszterelnök szó-lásra jelentkezik.

Buzáth Ferenc: Halljuk a hóhérmunkát! (Nagy zaj a jobboldalon.)

Felkiáltások jobbról: Méregkeverő!

Tisza indokol.

Tisza István gróf miniszterelnök bejelenti, hogy a törvény és a házszabályok értelmében vissza fogja vonni a Ház előtt levő törvényjavaslatokat, mihielyt elfogadja a Ház a most tárgyalandó indítványt, a melyben két sajtóhibát is korrigál. Elfogadásra ajánlja indítványát teljes objektivitással.

Bartha Miklós: Ahogy szokta!

Tisza István gróf megemlíti, hogy indítványának tervbeli és időbeli korlátai vannak; csak bizonyos javaslatokra szól az indítvány és bizonyos időre. Az elintézendő javaslatok olyanok, hogy el nem intézése miatt van felforgatva állami életünk. A törvénytelen helyzet megszüntetését a Háznak csaknem minden tagja kívánta és sürgette; oly javaslatokról van szó, amelyeknek el nem intézése miatt pártkülönbség nélkül mindenkinek kesergett. Ezek a javaslatok valami hosszú elvi vitát már nem igényelnek a velük kapcsolatos összes kérdéseket már megvitattuk hónapokon át és nincs értelme, hogy a javaslatokról még most se döntsön a Ház. Az e célra szolgáló statárialis intézkedések csak kivételesek és más megítélés alá esnek, mint az általános házszabályrevízió. Nem lehet hasznosabb precedenst alkotni, mint ha most kivételes rendszabályokkal megmentjük az érdekes érdeket (zaj a baloldalon). Az idők visszaélése csak a szabadság ellenségének malmára hajtják a vizet.

Felkiáltások balról: Még ő beszél a szabadságról. (Nagy zaj.)

Tisza István gróf: Könyvemlűen kockára tett és meghurcolt politikai életünk érdekében okvetlenül szükséges a végleges házszabályrevízió is, hogy jó hírünket visszaszerezzük és tiszta nemzeti politikát folytassanak. (Zaj.) Minden lehetséges garanciát hajlandó megadni azzal, hogy e végleges revízió a szükséges hatásokat túl nem lépi. (Nagy zaj balról.)

Kaas Ivor báró: Nem hiszük!

Az iparbank.

Pozsgay Miklós: Az iparbanknál is csak garanciát adott, de most nem!

Kecskeméthy Ferenc: Arra a sorsra juttatja az országot is!

Tisza István gróf: Az iparbank nek anyagi veszteséget okozott....

Felkiáltások balról: Hiszük! (Óriási zaj jobbról.)

TÁRCA.

Rákóczi-Album.

Szerkesztette: Felszeghy Dezső.

I.

A magyar nemzeti kegyelet nagy esztendőjében, II. Rákóczi Ferencnek, a szabadság hősnének 200 éves emlékét Kolozsvár méltóan ünnepelte. Az ünnepélyek utóhangja az a díszes Album is, mely jelenleg a jótékony Virágbazárban látható. Az Albumot egy példányban Felszeghy Dezső, az Erdélyi Irodalmi Társaság tagjai nagyrésznének és kolozsvári festőművészeknek közreműködésével szerkesztette Tóvölgyi Margitnak.

A címlap elé ezt az ajánlatot írta rá a szerkesztő:

Tóvölgyi Margitnak lelki gyönyörűséggel szerkesztettem ezt a Rákóczi-Albumot.

Szobrász, festő, zeneszerző, író, a kiket csak felkérhettem, örömmel működtek közre.

Előismerés ez fölülnek a művésznőknek, a ki kegyeletünknek — a Rákóczi ünnepélyek nagy esztendőjében — hangot adott és tiszteletet a honleányoknak, a ki azt átérte.

Művészek és hivatali írók becsülik itt meg az igazi művészetet s ez teszi a különben is szép Albumot még becsesebbé.

A címlapra a költő leánya Felszeghy Jolán keretet festett egy régi magyar kodexről, melyen dr. Csengeri János, az Erd. Irod. Társaság érdemes titkára levelet ír a szerkesztőhöz:

Kedves Dezső barátom!

Megtisztelő felszólításoddal arra kértél, írjak egy rövidke előszót Rákóczi nevének

szentelt Albumodhoz. Végig lapoztam a forró honszerelmet és költői ihletet lehelő lapokat. Elvonultak lelkem előtt a dicső tettek, melyeket Rákóczi glóriája vesz körül s melyek közül nem egynek kedves, megkapó képe tükröződik e könyvben. S élm tünik az a sir mesze-időbenben, a keresztény Mekka, mely felé fordulva kellene a magyarnak istenét imádni s hová elzárándokolni minden magyar szív sóvárgó vágyának kellene lenni. Te elküldötted oda költői lelket, haza hoztad tele magasztos érzelmekkel s e kicsi részét leraktad e könyvben tanulságul annak, hogy Rákóczi szelleme ott is mu kál s megtermékenyíti a magyar szívet. Jöjjen el mielőbb az idő, mikor hazánkunk szentebbé vált földjén zarándokolhatunk el a dicső hamvakhoz, hogy fölük a házáért éhni és halni tanuljunk. E szent vagyát keltsék e becses lapok minden kebelben s nemes lelkesedéssel gyűjtsön lángra minden igaz magyar szívet.

A Rákóczi imáját megelőző merített lapon gróf Kun István ír melegen, honfiai bánattal és hitel imádkozza:

Nyugatról hazánkra a szél vihart hoz át, Ismét megtámadták Bécsből e hon jogát; S alig van egy pár ki védelmére kelne: Cselt, árnyant maga szó a vezérnek lelke.

Rodostóg veti a veszély az árnyát, Megzavarja a hős Rákóczinak álmát — S kinek annyiszor hullt hazájáért vére, Könyves szemmel tekint könyörgve az égbe.

Magyarok Istene! Oh, ne hagyd e népet, Mely jogáért küzdve harcolt ezer évet, — Segíts meg bajában, add áldásod rája... Bár ez lenne minden magyarnak imája!

Következik Rákóczi buzgó imádsága, merített papíron, ciceró betűvel szedett nyomtatásban.

Rákóczi címerét akvárelbe, művészi

kivittel, Bené, Szenczer Mária urnő festette. Dr. Apáthy István — a tudós poéta — szép verse így szól:

Rákóczi címeréhez.

Tekintetd nyugotra száll:
Rákóczi sassa merre vagy menendő?
A harci penge nem kaszál,
Időt kíván, a mit vet a teremő,
Nem érett még meg a vetés.
Letipott réten meg se nőtt a sarju;
De szánt a sors, a szenvedés,
Károg megint a kőféjje, — a varju...
Vetéseinkbe varju had:
Rákóczi sassa ott ne hadd!
Zöld hegy fölött a tiszta kék.
Biborban álló, el ne ejisd a kardot!
Zöld hegytetőn a sorskerék:
Le nem gurul, a mig Te visszatartod.

Rákóczi szülőházát — Hárynak a Vasárnapi Újságban megjelent képe után újra — Felszeghy Jolán rajzolta. A hangulatos ceruza rajz mellé dr. Szamosi János írta e sokat mondó párt sort:

Lángelkű költőnk azt mondja hazánkról, hogy bölcsőnk és sirunk. És mégis Rákóczinak a legnagyobb magyarok egyike, bár bölcsője itt ringott, sirt hamvai a haza szent földjén mindaddig nem kaphattak.

A Rákóczi várról Maraviczon, tollvázolt készített Papp Gábor festőművész. Alája Felszeghy Dezső ír:

Rákóczi birtok.

Beszélek a régi legenda szavával, az elmondja [nektek]:
Idegenek kapták ősi birtokait Rákóczi Ferencnek.

Régi bús legenda, elsiája, meséli már nagy [jűk] óta:
A szabadság földjén átok ül, átok ül, — hosszú, [nehéz] sorba.

Vihar letarolja kalászos vetését, kipusztul a [eszlád]:
Mintha az a régen porladó kar sujtán, hogy [mentse] a hazát.

Hidjetelek a régi legenda szavának, — átkától [féljetelek]...
És a kik szántjátok Rákóczi birtokát: magya- [rok] legyetelek!

Oh, éreztétek meg, hogy szent földön éltek, — [az a haza földje]:
És azt a szent földet a nemzeti hősök vére [megöntözte]

A sárospataki nevezetes várat Szatmáry Árpád festette le akvárelbe. A szép kép tonusa megfelelő a vár jelen állapotának. Hatását emeli a meleg színnel megfestett háttér.

Dr. Gyálmí Farkas imígy emlékezik meg róla:

Száz meg száz történelmi emlék száll felém, a mint e vár képét nézem. Mennyi küzdelmet láttam vén falai! Mégis valmenyny emléket köztül két asszonyé az, mely legkedvesebb előttem. Lorántffy Zsuzsánnáé, I. Rákóczi György fejedelmünk felesége. Egy magyar Pallas Athéné, aki iskolákat gyámolit s egyházat védi. Istenét szolgálja pennájával is, szívével is. Ki nem illatos levélkéket ír, hanem könyvet Isten dicséretére. A másik: Zrinyi Ilona, II. Rákóczi Ferencz édes anyja, ki esküvőjét Ferencz fiának atyjával, első férjével e várbán tartotta. A hős, szenvedni tudó asszony, a ki harcolni is tudott vítéül.

A régi magyar nő típusa e két virág-szála, a jámbor, házias, Istenfélő, tudományt kedvelő hölgy, meg a türelő pattant hőső legszébb kincse volt e nevezetes várnak s eszményi szép lelkű századokon át is fényben ragyog felénk.

Romokban már a vár s a hősnők

helyét az élet szinpadán s a színház szinpadán is többnyire operett figuráit foglalják el. A buzgalom kiesett a divatból, a Thealia temploma se kell, mulatóhelyek csúsznak belőle. De mégis, e két magyar leányalak emléke, neve fennmarad. Kétféle az. Talán egykor ismét diadallal vonulnak vissza az ilyen nemes, hősi honfoglaló glóriás alakjai az életbe, az irodalomba és művészetbe.

Dr. Versényi György a poéta, így éneklí meg lelkes sorokban a hős várat:

Sasok fészke telik a várban,
Verebeknek lett tanácsa,
Régi idők, fényes napok...
Szomorun gondolnak rája.

Ámde mintha messze, távol,
Sasok szárnya megsuhanna;
Felhők közül rőzsaszínű
Sugár tűz a bús oromra.

Napbanézó saskirályok,
Nem hiába várnak ráok!
Medszakad-e, eloszlik-e
A százados szőnyű átok?

Czeruzával és krétával, mint egy kőbe vésett táblát rajzolta meg Versényi Gábor a művésza-rajztanár a II. címtáblát:

Rákóczi sirja.

Irtá: Felszeghy Dezső.

A Kossuth-asztaltsársaság Rákóczi-estélyén nov. 19-én és a Nemzeti Színház október 6-iki díszelőadásán szavalta: Tóvölgyi Margit. Kolozsvár 1903.

Dr. Cs. Papp József, a magyar Dante-irodalomnak ez a tudós művelője és lelkes hive így ír:

Arról a földről, melynek szabadságáért Rákócziék is harcoltak, az Isteni szin-

Tisza István gróf: Szomorú, hogy buzgó tevékenysége a bankra kárral járt... **Felkiáltások** balról: Ugy lesz az országunk is! (Nagy zaj.)

Tisza István gróf: Minden tisztelt embernek egy véleménye van azokról, akik burkolt vádakkal állnak elő. (Zajos helyeslés jobbról.)

Pozsgay Miklós: Elég nyíltan beszéltem, álljon szembe! (Nagy zaj.)

Kubinyi Géza: Viseljek magukat tisztességesen! (Nagy zaj balról.)

Tisza István gróf: Az ily fegyverek használatát az ügyek gyengeségét bizonyítja. (Zaj.) Igyekezett magában az indítványban garantálni nyújtani abban az irányban, hogy a végleges revízió a szőlészabadságot nem korlátozza. Se a szőlészabadságot, sem a nagy parlamenti vitákat nem akarja megnyírni, ezt nem is akarja, nem is lehetséges!...

Kaas Ivor báró: Mert nem engedjétek **Tisza István** gróf: ...mert az érdemleges vitákra nézve a kiotúrt nem terveztek. Konkrét javaslattal most sem állhat elő. Hevenyészve nem lehet ilyen munkát végezni. Nem gondol pártközi egyezsége, de azt kívánja, hogy a parlament minden komoly eleme hozzájáruljon a revízióhoz.

Horváth Gyula: Ezt a hülyéknek magyarázhatja.

Koncessziók.

Tisza István gróf: Esetleg koncessziókat is tesz azoknak az ellenzéki politikuskoknak, akiknek véleményét meg fogja hallgatni. Minden más parlamentben, minden képviselőt áthat az a tudat, hogy ő rá is rá van bízva a parlament becsületének és tekintélyének megőrzése. A demokratának a parlamentbe való bevonulása mindentűzt az eredményezte, hogy akadtak emberek, akik magát a parlamentet is diszkreditálni akarták. Mindenütt attól függött a parlament jövője, hogy bírtak-e szakitani a tradíciókkal s a megváltozott viszonyokhoz képest bírtak-e új házszabályokat alkotni.

Meg kell névelni ily körülmények között a többség és az elnök erejét, mert különben csödbe jut az alkotmányosság. Azt mondják, hogy Magyarország több tekintetben kivételes helyzet van, ezt elismeri és teljesen honorálja, de ha az új házszabály az ő eszméi szerint készült el, akkor is kizárja a kiotúrt s megkülönbözteti a magyar országgyűlést minden más parlamenttől. De hogy Magyarország különleges helyzetben van, arról a Ház egy tagjának sem kellene beszélni, mert e kivételes helyzetből kötelességek is származnak. Éppen ezért a parlament tekintélyének megőrzéséhez sehol sem olyan nagy veszedelem, mint éppen Magyarországon. Aki ennek az országnak fejlődését a múlt években megfigyelte, lehetetlen, hogy elborult lélekkel ne látta volna azt, hogy a magyar parlament lejtőre jutott, színvonalát stüdyt, s olyan tévutakra jutott, ahol a nemzet nagy ügye helyett élecselpt témákat örlött a nagy alkotásokra szánt időt és erőt házszabályvitákra és zártülésekre pazarolták. Ez a meggyőződés volt az, amely miatt már öt évvel ezelőtt is segíteni akart a bajon; akkor vereséget szenvedtem, úgy férfur került a kormányra Széll Kálmán személyében, akit az egész ellenzék kedvelt s aki azt akarta megmutatni, hogy erősebb rendszabályok nélkül rábeszélésekkel is tud kormányozni. Mi volt ennek a vállalkozásnak az eredménye?

Felkiáltások balról: Hogy ön megbuktatta!

Kritika Széllről.

Tisza István gróf: Az volt az eredmény, hogy négy év kormányzása teljesen meddőnek bizonyult, leszámítva a kiegyezést, amelyet a parlamenten kívül alkotott

játék költője kötszer emlékezik meg. Boldognak mondja hazánkat Dante, de csak feltételesen. Igazán boldognak — fájdalom még ma sem nevezhetné, mert vértanúink vére, a száműzöttek keserves könnyei nem hozták meg az áldást a késői unokáknak, a kik ma is csak annyi szabadságot élvezünk, hogy lantosaink énekein, művészeink alkotásain lelkesülhünk és... zokoghatunk, ha a rodostói bujdosókra visszaemlékezünk. Ennél többet ma sem szabad tenni. Most *Feljegyzések* fentebb említett ösmert, Rákóczi verse következik.

A magasan szárnyaló költőmenyhez, mely gondolat, szép illusztráció készített tisztelettel *Peiella* Róbert. Felvilározó tenger, szárnyaló, fantasztikus sirály madarakkal.

„Messzi idegenbe” megmozdul a tenger, Szárnyaló hir száll át a zúgó szelekkel!

Hory Béla tolla ír az elmékedést felkeltő tengeri képhez:

A historikus megírta, a költő megénekelte, hogy nagy nemzeti fejedelmünk Rákóczi, miként hallgatta a „tenger mormolását.” Ugy megkapják szívünket a sorok. Leikünkben felmerül a képe nagy nemzeti uragdiánk ez utolsó jelenetének. Kérdést teszünk magunkban, hogy ott a mormoló tenger partján, a futó szél zúgában, mire gondolhatt a nagy ember lelke? A nagy elméket mindig jellemző látnoki tehetsége a jövőbe belátva, tisztán hívé, hogy ha nem is egyhamar, talán még újabb és újabb küzdelmek után; de elfog jönni, mert el kell jönnie a nagy napnak, mikor a mindig megalkuvásra kész kishitűség, a jobb kor szelleme, mint porszem a szél viharja, elsöpreni. Tisztán élt lelkeben a tudat, hogy elfog jönni az idő, midőn már labanc hazánknak nem leend. Hogy fel fog még egyszer harogni a tárogató s az — Ausztria gyászzenéje lesz. Igen ő ezt hívé, ezt kelle hinnie, mert ezt parancsolja a historia jogikája is. Rákóczi — a nagy költő lelken át kiált hozzánk: „Küzdj és bízza bizzál!”

(Folyt. köv.)

meg s a parlamentben nem tárgyalható. (Nagy zaj balról.)

Felkiáltások balról: Eljen Darányi! Eljen Láng! Halljuk a visszavonást! Lap-szus volt! Eljen Wlacciss!

Tisza István gróf: Ezt a nagy lármát megmagyarázta az, hogy önöknek igen sokat használna, ha a szabadelvűpártban bármint meghasonlás támadna.

Rákosi Viktor: Meddő volt a vici nalistáknak! (Zaj.)

Tisza István gróf: Kérdezzék meg Széllt, hogy ő meg van-e elégedve működésének eredményeivel? (Nagy zaj.) Gondolják meg, hogy a parlament lejárata sokkal veszélyesebb, mint bármint abszolutisztikus merénylet.

Lengyel Zoltán: Szeretem, mikor a bolha köhöz. (Nagy zaj.)

Elnök: Rendreusítják Lengyelt.

Tisza István: Ha magunk romboljuk le az alkotmányt.

Rákosi Viktor: Ilyen javaslatokkal!

Tisza István: Ez belső rothadás... **Kiáltások a szélsőben**: Az! Az!

Tisza István: Ez a küzdelem a nemzet kincséért való legszentebb küzdelem. (Viharos taps jobbról.)

Kiáltások: Bizanti küzdelem.

Tisza István: E küzdelemben egyet-sülni kell minden pártnak. Meg van győződve, hogy az örvény szélére fogják vinni a nemzetet.

Rákosi Viktor: A tarpéji sziklára kell vinni az ilyen államférfiakat.

Tisza István: Tekintsenek vissza a nemzet szomorú sorsára!

Kiáltások: Az Ocskayak és Tiszák.

Tisza István: Ne akarjuk egy katasztrófa elé vinni a nemzetet. Siralmas és iktóztos volna, ha azt, a mit apáink vére küzdelmek árán vívtak ki, mi a békében, biztonságban könnyelműen elvesztegetnénk. Ez a tudat viszi bele őt és társait e küzdelemben a győzelem reményével.

A beszédet hosszú ideig viharos tapsal és percekig zúgó éljenzéssel kísérte az egész jobboldal. A baloldalon felhangzott a Bánffy-obstrukcióból ismert hoch és hasonló percekig zúgott és a túlsó oldal éljen kiáltását teljesen elnyomta. Az elnök erre szünetet adott. A képviselők kitölttek a folyosóra.

Ugron Gábor.

Színtel után:

Ugron Gábor: Az elnök téved, az indítványt érdemben tárgyalni nem lehet, de az indítvány napirendre tűzéséről lehet beszélni s ő ezen a címen szólal fel. Kifogásolja a napirendre tűzést, mert a házszabályok szerint csak az ülészakas végén lehet oly indítványt tenni, amikor a törvényjavaslatok már le vannak tárgyalva. Nem elég, ha a miniszterelnök a törvényjavaslatokat az indítvány napirendre tűzése után visszavonja, mert az üncjonjavaslat vissza nem vonható, különben is a házszabályok szerint nem a törvényjavaslatok visszavonása, hanem elintézés után lehet csak házszabály módosító indítványt benyújtani. Ha ez nem így volna, akkor a házszabály módosító indítvány benyújtása igen alkalmas eszköz volna mindenféle zsarnokságra. A miniszterelnök indítványát napirendre tűzni és tárgyalni a házszabályok szerint lehetetlen, különben is az indítványt a házszabályok formájában szerkesztve lehetett volna csak benyújtani, s nem úgy, hogy egy mondatban 10–15 paragrafust is megváltoztatnak.

Ez lehet nagyon szellemes forma, de a törvényességgel nem egyezik. Ha a házszabályok módosítását erőszakos, furfangos és törvénytelen módon tervezik, akkor tapasztalni fogják, hogy mi önöknek szembe fogunk szállani. (Zajos taps a balon.)

Rátaky László röviden beszél az indítvány ellen, lehet, hogy a kormány ezt keresztül viszi, de keserű gyümölcsöt már nem ő fogja leszedni. (Tetszés a balon.)

Zichy Jenő precedenssel bizonyítja, hogy ez indítvány csak az ülés végén tárgyalható.

Az elnök válaszolni akar Zichy beszédére. Zaj, végül elnök kijelenti, hogy Zichy indítványát igenis tárgyalta a Ház, de elvetette.

Személyes kérdés.

Pozsgay Miklós: Személyes kérdésben válaszol Tisza egy régebbi megjegyzésére; kijelenti, hogy Tisza személyét nem akarta sérteni; de a mint csalódott Tisza egy kétes iparvállalatnál, melynél szintén garanciát kívánt, úgy most is csalódhatik, mikor indítványát idehozta. (Károlyi György valamit közbeszólt.) Károlyi gróf ur megjegyzésére az a felelete, hogy a Pozsgayak közül még senkit sem tettek kiskorúvá.

Rákosi Viktor: Ezzel ismét csizmaditát hozott Károlyi! (Derűtlenség.)

Tisza István gróf kijelenti, hogy Iparbank soha nem volt kétes iparvállalat s ő részvényeinek garanciát nem vállalt.

Lengyel Zoltán kijelenti, hogy a visszavont törvényjavaslatokat magáévá teszi.

Tisza István gróf: A kormány javaslatait képviselő nem teheti magáévá. (Tisza felszólalása alatt a II. emeletről egy hang lekiált.)

— Eljen a függetlenségi párt! Eljen a magyar vezényleti nyelv! Le a kormányról!

Az illető eltávolították és átadták a rendőrségnek.

Ezután névszerinti szavazás volt; a melyen a felett döntöttek, hogy Tisza indítványát napirendre tűzzék-e vagy sem?

A névszerinti szavazás befejeztével Perczel Dezső elnök ijedten vette észre, hogy Szócs Pál jegyző, kinek az „igen” szavazatokat kellett volna jegyezni, nem volt helyén, miért is tíz percre felüggesztette az ülést, mely után kimondotta, hogy az előző szavazás semmis, ennélfogva azt holnapra halasztják.

Ezzel az ülés berekesztetett.

Kolozsvár villamos világítása.

— Megbeszélések. —

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, március 9.

Azt hisszük e város közönségének akkor teszünk valóban szolgálatot, ha azt a kérdést, mely most napirenden van és élénken foglalkoztatja az egész város közvéleményét: mi is napirenden tartjuk és jegyzetekkel kísérjük. Mert nagyon sok homályos pont van még a villanyvilágítás kérdése körül, melyet csak így a nyilvánosság előtt lehet tisztázni. Annyi bizonyos, hogy a tegnapi előtti közgyűlésen beigazolódott az, amit mi napokon át hangoztattunk, hogy t. i. a kérdést a bizottsági tagoknak egyáltalában nem volt módjukban áttanulmányozni. Állott e valakinek, vagy valakiknek érdekében az a rettenetesen nagy és feltűnő seítség, nem kutatjuk, mert akkor oly ténre csapna át ennek a kérdésnek tárgyalása, melytől tartózkodni óhajtunk.

A szakértők feladata.

Előttünk fekszik a szakértők véleménye jelentése, melyre vonatkozólag meg kell jegyeznünk, hogy annak megszerkesztésében a szakértők: első sorban **ellenmondásba keveredtek, másrésről tul-lépték a reájuk ruházott hivatást.** Ez állításunkat természetesen bizonyítani is tudjuk magával a véleményes jelentés adataival.

A jelentés 2-ik oldalán ugyanis a következő szakértői véleményt olvashatjuk:

A magánipar céljaira már az első 3–5 éves ciklusban mintegy 150 lóerőre számíthatunk; e 150 lóerő nem folytonos, hanem korlátozott használatu, amennyiben rendszeren csak a nappali órákban fogyasztanak az energiát stb.

Ebből tehát mindenki kiolvashatja, hogy a szakértők szerint az első 3–5 évben Kolozsvárott 150 lóerő korlátozott munkára van szükség.

S mégis mit látunk a szakértők által ajánlott Ganz-gyár féle költségvetésében. Azt, hogy a saját véleményükkel **ellentétben, már az első évre akceptálják a Ganz-gyár által bevételre előirányzott 250 lóerő korlátozott munkát.**

Vajjon mi ez, ha nem a legnagyobb ellentmondás? Mi ez: ha nem egy optimisták számcsoportozatnak szakértők által történt szankcionálása. Mert a szakértők előbb Kolozsvár magániparát 150 lóerő szükségletre becsülik a 3–5-ik évben, később pedig már az **első évtől kezdve 250 lóerőt akceptálnak a költségvetésben.**

Arra vonatkozólag pedig, hogy a szakértők túllépték hatáskörüket, elég ha utalunk arra; mivel bízta meg a város a különben nagybecsült szakértőket? Semmi esetre sem csalódhatunk, ha azt mondjuk, hogy a beérkezett ajánlatok **technikai részének** megvizsgálásával és az erre vonatkozó véleményadással.

E helyett a szakértők **Kolozsvár helyi viszonyainak nagymérvű tájékoztatásával** belemertek egy pénzügyi költségvetés portálásába, ajánlásába és abszolúte nem ismerve Kolozsvárt, egy olyan költségvetést terjesztettek elő, szinte ellentmondást nem tűrő prepotenciával, melynek inrealitása, optimistizmus összeállítása tet-szetős de a valóság levegőjében és világításában meg nem állható tételeinek tarthatatlansága az első pillanatra mindenki előtt kiderül. Ha a szakértők megmaradnak az objektív bírálat, a szak-szerű vélemény terén, akkor mi is hozzájárulunk ahhoz, hogy véleményüket minden ellentmondás nélkül elfogadjuk. Így azonban lehetetlen le nem szögezünk azt a tényt, hogy nem tekinthetjük objektívnek, a különben tetszetősen összeállított véleményes jelentést, mert hiszen a kereskedelmi és pénzügyi részében a szakértők nagy hátrányban vannak, a közgyűlés bármely tag-jával szemben is, mert egyáltalában nincsenek tájékozva a helyi viszonyokról.

Verseny nélkül.

Valószínűleg feltűnő lesz mindenki előtt, aki egy kissé gondolkodni tud, mi oka lehet annak, hogy: hat ajánlat érkezett be a városhoz s egyetlen ajánlattevőről sem hallunk egy szót sem; egyik sem tesz semmit a vállalat elnyerése érdekében, úgy hogy azt lehet mondani: a Ganz-gyárról zeng ma minden bokr és szinte kardesapás nélkül juttatják kezébe ezt a két millió vállalatot. Avagy a többi ajánlattevők szintén annyira belátják, hogy a Ganz-gyárral egyáltalában lehetetlen versenyezni, hogy most már teljesen legyőzöttnek érzik magukat? Oh! nem. Mi úgy tudjuk, hogy ezek a haragos versenytársak, egyáltalában nem nagyon haragusznak egymásra. Szinte azt lehetne mondani: egymás között elintézik szépen a dolgot. Most átengedik a teret a Ganz-gyárnak; másutt talán a Ganz-gyár engedi át nekik. S valószínűleg nagyon rosszul éreznék magukat, ha a város véletlenül valamelyikre reápisolna és vele szerződést akarna kötni. De hát persze ettől

nincs mit tartani. Pislogás előzőleg talán történt, de most már nem, mert mindenki oda veti vággyakozó tekintetét a Ganz-gyár felé. Amely: mint látni méltóztatott valósággal megvált bennünket minden földi nyomortól.

A kommunitás hangulata.

A tegnapi előtti közgyűlésen a figyelmes szemlélő egy szomorú tapasztalatra juthatott. Arra t. i. hogy a kommunitás tagjai kétfélék. Olyanok, kik ezzel a fontos ügy-gyel komolyan foglalkoztak és olyanok a kik szintén foglalkoztak, de nem bíznak magukban. Már most az első csoport prepotens, szinte leckéztető modora elriasztotta az utóbbiakat minden észrevételtől.

Különb a kommunitás tagjainak — nagy részének — véleményét híven vis-szatükröztetik a következő sorok, melyeket a törvényhatósági bizottság egy tagjától kap-tunk és a mely hangzik a következőképpen:

A tegnapi rendkívüli városi közgyűlésen az a sajtóságos eset történt, hogy a **közgyűlés egy soha nem tárgyalat ajánlatot fogadott el**, az ajánlat ismerete nélkül. A dolog ugyanis úgy áll, hogy minden ajánlattevőnek az **első ajánlata tárgyalva volt**, de a kiküldött szakértők azokat egytől-egyig mind perhorreskálták és Kolozsvár város Tanácsától, — tehát nem is a közgyűléstől — nyert felhatalmazás alapján maguk a szakértők hívták fel az ajánlattevőket **új ajánlat tételre** és a Ganz- és Társa erre beadott, tehát egyik gyűlésen sem ismerte el — mult év december 7-én kelt — ugynevezett **pótaján-lata** mellett foglaltak állást. Csodálatos, hogy a **törvényhatóság** közgyűlésének **többsége** az erre irányult indítvány elvetésével **nem volt kíváncsi a pótajánlat teljes tartal-mára és ismeretére**, hanem megelégedett a szakértők véleményével.

Meglehet, hogy a Ganz és Társa cég ajánlata felültes és a városra keserű csalódással végződhetik, mert a szakértők a pénzügyi kérdéseket nem fontolgatták, hanem a Ganz és Társa cégtől egyszerűen átvették. Ezek az adatok pedig sem a viszonyokkal, se a statisztikával nem egyeznek. Kaprázatos és előnyös kimuta-tásokkal vétek volna beugratni a várost. A pót-ajánlatokat nem kell dugdosni, ha-nem lássuk, hogy leszűrjük azokból a valószínűt.

— y — e.

A kiküldött bizottság.

Ez a kérdés a legkényesebb, mert szem-lyi ügy. Semmiesetre sem óhajtjuk két-ségre vonni a lelkiismeretességét a kikül-dött bizottság tagjainak, de az mindenesetre — mint tegnap jeleztük — hiányos. Nin-csen közöttük praktikus kereskedő és finác-ember. S tulsokan vannak a kommunitás kívüli álló egyének, a kik t. i. még a leg-csekélyebb morális felelősséggel sem tar-toznak senkinek, de az elhatározásban döntő befolyást gyakorolhatnak. Am munkájuk mi-denesetre megbírálas alá kerül: módunkban lesz annak idején arról véleményt is mon-dani.

A költségelőirányzat.

Nem mulaszthatjuk el a szerződés-ter-vezetet készítő bizottságnak figyelmébe hozni hogy a költségvetés **kiadási** tételei inreali-tás tekintetében semmi esetre sem marad-nak a **bevélti** tételek immár teljesen kon-statált vérmes adatai mögött. Ez a része a költségvetésnek nem ellenőrizhető ugyan oly mértékben, mint a bevélti tételek, de azért minden laikus előtt világos lehet az, hogy p. o. a személyzet fizetésére felvett 28.000 korona; melybe természetesen a műszaki és adminisztrációs személyzet javadalmazá-sa értendő, nagyon is csekély.

Vagy hogy csupán jellemezzük a fel-vett számok értékét, konstatáljuk, hogy a baleset és tűzbiztosításra felvett 1000 ko-rona még csupán a baleset biztosításra sem lesz elegendő.

De ezeknek a tételeknek alacsony vol-tát a bizottság hivatása lesz konstatálni.

A gázgyári szerződés.

Előttünk van ezzel a gyűlölt gázgyár-al kötött szerződés, melyből konstatáljuk, hogy

1) a gázgyárt 1920-ig köteles a város igénybe venni a közvilágítás céljaira és így azok addig háborítatlanul birtokolják a közvilágítást. Ezen idő lejártá után azonban még nem szabadnunk meg a gázgyártól, mert annak még 15 évig, az az 1935-ig joga van a magánvilágítást ellátni és ezen tüzemet akadály nélkül folytatni.

1935-ben a szerződés értelmében, a gázgyár köteles egész légszuszgyá-rát, minden hozzátartozó géppel, esz-közzel, felszerelésével és csővezeték-ével tehermentesen, minden kárté-rítés vagy megváltás nélkül, jó kar-ban és tökéletesen használható álla-potban ingyen átbozsátani a város birtokában mint tulajdont. Így szól a főszerződés 11. §-a. Ez természetesen hely-es, mert így a város 1935-ben birtokába jut a légszusztelepnek és 1920-ban már megszabadul attól, hogy adófizetője legyen a gázgyárnak, ami valóban nagyon kívána-tos eredmény.

Zavarok.

Annyi bizonyos, hogy a gázgyár, mely-nek léterdekébe vág a villamos mű megal-kotása, nagyon szívesen csinál zavart a vá-ros kalkulusaín.

A felmerült panaszokkal szemben ta-nusított eddigi arrogáns viselkedése, méltán jogosít arra a feltevésre, hogy a jövőben is akadályokat fog támasztani minden ér-dekeite ütköző kérdésben. S erre — saj-nos — szerződésileg biztosított joga is van. Mert az 1890. évben kötött pótszerződés nekik erre nézve bizonyos kikötéseket tar-talmaz.

A hivatkozott pótszerződés 8 §-a ugyanis a következőképpen szól:

„Azon esetben, ha Magyarországon há-rom törvényhatósági joggal felruházott város, beleértve Budapestet is, a villany vagy más a légszusznel jobb világítást időközben ezen a szerződés tartama alatt tényleg bevezetné és az általánosan al-kalmazatának s egy éves használat után célszerűnek bizonyulna, tartoznak a több-ször nevezett légszuszgyár tulajdonosok a város kívánatára 1901. évben kezdve; bármikor a villany vagy más a légszusz-nél jobb világítást bevezetni oly áron, a a mint azt egy más vállalkozó bevezetni hajlandó. Ha pedig a kívánatnak eleget tenni vonatkozásán azon esetben jog-sítva lesz Kolozsvár városa 1901. évtől kezdve, bármikor az említett három vá-rospan már kipróbált villany vagy más a légszusznel jobb világítást bármely vállal-kozóval bevezettni, stb.”

Itt csucosodik ki az u. n. elsőbbségi jog, helyesebben elsőbbségi-kötelezettség. Mert a gázgyárnak nem is annyira joga mint kötelessége lehet az elsőbbséget tel-jesíteni, ami nagyon könnyen azt a sehogy-sem kívánatos eredményt idézné elő, hogy ha mindjárt a villanyossággal is, de ismét az u. n. légszuszgyár immár nem előnyösen ismert karmai közé kerüljünk.

Mi tehát a magunk részéről, midőn ezt a kérdést — minden mellékletekintet-t féltreve — különböző oldalról megvilágítjuk azt a kötelességet teljesítjük, a mi első sor-ban a városnak lett volna a hivatása. Ki-fejezzük ismét ama óhajásunkat és törek-véstünk, hogy a villamos világítás behoza-talát szükségesnek, elodázhatalanul szüksé-gesnek tartjuk. De hasznos csak akkor le-het, ha az arra hivatottak kellő értékében becsülik fel, azt a költségvetést, melynek — tudatos vagy jóhiszemű — összeállítása még az első próbát sem állotta ki.

A japán—orosz háboru.

— Express tudósítás. —

Budapest, március 9.

Budapestre ma a következő táviratok érkeztek:

Vladivosztoik.

Pétervár, márc. 9.

Hivatalos jelentések is megerősítik, hogy a vladivosztoiki hajóraj elhagyta a ki-kötőt. A vladivosztoiki hajórajnak valószí-nűleg az a feladata, hogy a Csendes Océán-ban elfogja azt a három cirkálót, amelye-ket Japán Chiletől vásárolt.

Pétervár, márc. 9.

(Hivatalos.) Alexejev helytartónak a cárhoz Mukdenből március 8-áról kelt táv-irata a következőket tartalmazza:

Bátorkodom felségednek e hó 6-iki ostrom részleteit tudomására juttatni. Dél-előtt 11 óra körül az ellenséges hajóhad elérte az Askold-sziget magasságát és mo-netirányát többször változtatta. Vladivosz-toik felé közeledett, két cirkálóját a sziget északi részében maradt, a többiek egymást követve az Uszuri-öböl mentén párhuzamo-san vonultak a parttól 15 versztynyire.

A hajóhad elérve a Szent József-üteg-nek és Uszurizsinek magasságát, az emlit-tett rendben ez ütegek ellen fordult és két hajóból megkezdte a tüzelést nyilván vak tütéssel, hogy ágyúinkat a tüzelés viszón-zására indítsa 11 óra 35 perckor a legelő jár nyolc versztyni távolságból megkezdte a tüzelést. Erre az egész hajóraj elvonult a part mellett és a baloldali ágyúiból tüzelt. Az ellenséges művelet végehajátása közben ütegeink egyszer sem löttek. A harmadik fordulat után, 2 óra 20 perckor abbahagyta az ellenség a lövést és dél felé távozott, 10 mérföldnyire jobbra az Askold-sziget-től. 5 óra 30 perckor eltűnt a hajóhad a láthatáron. Összesen 200 lövést tett az ellenség anélkül, hogy eredményt ért volna el. Az erősséget és a sánckokat nem érte kár. A lövegek a városban és az erősség egyéb részeiben csak csekély kárt tettek. A helyőrség kedve kitűnő.

Az ütegeknek előkészítése a legnagyobb rendben történt. E hó 7-én reggel 8 órakor újból megjelent az ellenséges hajóhad Vla-divosztoiknál, bevonult az Uszuri-öbölbe, végigszórt a part mentén, majd pedig lö-vés nélkül visszatért a Gamov-fok irányában, a melyet 3 óra 40 perckor el is ért. A Pal-lada kikötő előtt irányt változtatott és dél-i irányban folytatta útját.

A mikádó és a koreai császár.

Tókió, márc. 9.

Itó marki e hó 15-én innen Koreába utazik, hogy a koreai császárnak átadja a japáni császár sajátkezű levelét. Küldetésé-nek célját, a legfelsőbb hivatalos körök kivéve, senki sem tudja. A márkát a titkos tanács alelnöke és titkára kísérik Koreába.

UJDONSÁGOK.

„Kisvárosi színészet.”

Bánffy-hunyadi levél.

Egy kritika aktái.

Kolozsvár, márc. 10.

Ily cím alatt főelől lapunkban egy levelet közöltünk, mely a Bánffy-Hunyadon működő színtársulatról mondott elítélő kritikát. Ez a cikk, nagyon felkavarta az ottani társulat nyugalmát, a színtársulat lázasan kereste a cikk íróját, aki azóta a következő tudósítást küldötte be nekünk.

Legutóbbi színházi híradásom óta ugyan mindössze csak két előadás volt, de mint-hogy ezek többé-kevésbé helyreállították az első háromnak kiáltó hibáit, jónak látom ezekről még sebtiben lefelelni.

Dokumentáltak ezek az előadások, hogy a hölgy tagok szavátét gyengése némi kivételekkel is dicsekszik, mert például Krassóiné meglehetősen megállja a helyét. Bebizonyosodott az is, hogy az igazgató, továbbá Krassói és Kardos az egyéniségüknek megfelelőbb szerep körben elég ügyesek, értelmesek és elfogadhatók is tudnak lenni.

E kellemes tapasztalatok természetesen sokban másítják legutóbbi leadott vélekedésemet és ki kell jelentenem, hogy szívesen és örömmel igazítom jobbra támadásomnak így módon alaptalanná vált részeit. Csak azt sajnálom, hogy a társulat nem minden kifogásomra cáfolt rá az azóta megessett előadásával. Mert például a zenés darabok silány előadását csak súlyosbítja a zene hiánya, a min legalább egy zongorával segíthetnének. Minthogy a pítőkész szereplőket — a kik nem első erők, hanem segédzsinészek voltak — gázi-levonással tanították tisztességre.

És most még egyet! Első cikkemmel nem akartam senkit se bántani, se megbántani és így egyszerűen nem értem azt: a becsületes érzés fellángolást, mely kritikám nyomán kigyúlt. A bírálóknak a privát egyéniséghez semmi köze és engem nem személyes okok, hanem egyesegyedül a bírálás joga vezetett. Ez az igazságra törekvő érzésem indít most is a rektifikáció megírására — és távolról sem a színtársulat fenyegető öklei. Átlátásom és lelkiismeretem az egyedül ok és ezek kényszerítenek rá, hogy az azóta elismert kifogásaimat helyre igazítsam, a mit ezentul is kész örömmel teszek meg!

Zsüllýs.

Am ezalatt a színtársulat sem pihent. Egy vörös színű falragaszban megnyilatkozott az igazgató és társulata és ebben a falragaszban oly sértésekkel illették a cikkírókat, hogy az — mint hozzánk írték — leveleiben írja — sajtóperit indított Kárpáthy György színigazgató és társulata ellen.

Mindezek a dolgok természetesen nagyon alkalmasak voltak arra, hogy az igazgató immár beinkasszálja a botrány járulékait és elégedetten dörmögje a tenyerét. Mert hiába a közönség még nagyon tudja méltányolni a rendkívüli eseteket; ilyen színházi „botrány” pedig nem mindennap akad Bánffy-Hunyadon sem.

Virágbazár.

Kolozsvár, márc. 10.

A tegnapi napon kezdődött meg a kolozsvári jótékony növények immár hagyományos virágbazára, mely rendszeren négy napig tart és erre az időre Kolozsvár társadalmi életét a Vigadóba koncentrálja. Tegnapi délután is előkelő közönség gyűlt össze a bazár első napjára, mely elevenesség, kedély és hangulat tekintetében abszolút nem maradt mögötte az eddigi mindig zajos, mindig tarka, színes életű bazároknak. A rendezőség természetesen élvezetes hangversenyről is gondoskodott, melyből két számot Ladiszlav József a kolozsvári színház széphegzena haritonistája foglalt le. Répá y Andor művészi cello-játékával; Fehér Olga énekevel és Major Juliska zongorajátékával gyönyörködtette a közönséget. Közben persze virágban folyt a vásár. Farkas Antalné egy valószínű tündérkertet varázsolt a Rudutba a pompázó virágokból, melyekkel azután Deák Ila, Tarsoy Rózi és Gizi és Végh Juliska csaptak nagy vásárt, kiknek csupán egy csomó apró kis édes baba csinált nagy konkurenciát. Egy sátorban Inceze Gábor mutogatta a Tóvölgyi Margitok szánt kuruc-albumot, míg Kiss Margit a szerencsés neveket értékesítette, hogy buzgalma vetekegett a szeretetreméltóságával.

A hangverseny után a vendég-sereg nekiesett a buffettnek, melyben egy csapat jótékony urasszony szorgoskodott az éhes sereg kielégítésén. Esti nyolc óra már jól elmúlt, mikor a Vigadó népe oszladozni kezdett.

*

A mai nap műsora a következő: »Petőfi a Hortobágyon.« Melodráma zongora kísérettel. Előadja: Hirsch Mimi. Kuplék. Előadja: Mátrai Kálmán. Tánccok: Major táncártnar vezetésével.

Spányol tánc, lejtik: Major Erzsike és Becker Teruska.

Magyar széló: Klein Dóra. Kék-wók. Tánccolják: Major Erzsike, Becker Teruska, Pap Koriolán és Régni Ernő.

— (A kolozsvári dohánygyár új igazgatója.) Mióta eltemették a helybeli dohánygyár általános szeretett igazgatóját: Kazay

Rezsőt, a dohánygyár személyzetét, nagyban foglalkoztatta az utód kérdése, mint akinek kezébe kerül annyi sok embernek a sorsa. Mint értesülünk a dohánygyár új igazgatójává Hirth György volt igazgatót — jelenleg a selmecbányai dohánygyár igazgatóját — nevezték ki. E kinevezés minden érdekelt körben megnyugvással találkozik, mert Hirth Györgyben, kit alig egy éve helyeztek el innen, Kazay Rezső helyére mindenben méltó utód került.

— (Kolozsvármegye közigazgatási bizottságának ülése.) Kolozsvármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta gróf Beldi Ákos főispán elnöke alatt március havi rendes ülését. Az alispán előterjesztvén jelentését, székségesnek tartja előadni, hogy azok a hírek, melyek a szociálisták által a vagyonosabb osztály ellen tervezett támadásokra vonatkoznak, nem bizonyultak valóknak, de mégis kíváncsian tartja, hogy az intelligens osztály többet foglalkozzék a köznéppel. A pénzügyigazgató jelentése szerint február hó végén a hátralék az egyenes adónál 1.474.218 k. 47 fillér, a hadmentességi díjnál 92.512 k. 95 fillér volt. Végül az árvászeki elnök tette meg jelentését. A gyűlésen a következők voltak jelen: Szabó József főrh. tag, br. P. Horváth Kálmán, Gyarmathy Zsigmond, Lészay Ferenc, Matskási Pál, Dózsa Endre alispán, Csizsár Gyula főjegyző, Hory Béla árvászeki elnök, dr. Farkas Géza főorvos, Stockheil Gyula pénzügyigazgató, Kozma Ferenc tanfelügyelő, Gere Kálmán főmérnök, dr. Ignác István főispáni titkár, Fekete Gyula és dr. Pavlik Sándor aljegyzők.

— (Alispánjelölés Désen.) Szolnok-Doboka vármegye közönségét nagyon foglalkoztatja az a kérdés, hogy a dr. Torma Miklós távoztával megüresedett alispáni székbe ki fog beülni. Mint már megírtuk két párt küzd egymással, mindenik a maga jelöltje érdekében fejte ki a legnagyobb agitációt és kapacitációt. — Az ugynevezett »magnás«-párt báró Diószegi Zsigmond nevét irta zászlójára, a megye intelligenciája pedig a dr. Bándy György vármegyei főjegyző győzelméért harcol. A Bándy-párt tegnap délelőtt Betegh Imre nagybirtokos összehívására Désen a Hungária-szállóban érkekeztetett tartott, melyen mintegy 120-an vettek részt. Betegh méltaita Bándy érdemeit, melyet a megye szolgálatában 26 évén át kifejtett s annak a reményének adott kifejezést, hogy a vármegye közönsége megragadja az alkalmat, hogy ezen érdemek elismeréséül Bándyt válassza meg alispánnak. Az érkekeztet nagy lelkesedéssel s egyhangulag tette magáévá Betegh felszólalását s ezután a párt nagybizottsága megalakulván déli egy órakor bankethet ülték. Az ebéden számos beszédet mondtak, melyek mindenike a Bándy győzelmét kívánta s helyezte kiáltásba.

— (A közmunka bizottság ülése.) Kolozsvár szab. kir. város közmunkabizottsága csütörtökön és esetleg folytatódva a következő napokon délután 3 órakor a városház tanácstermében ülést tart. Tárgyak: 1. Belsőminiszteri leirat a sétáter utcai hid újja építése tárgyában. 2. Fisch Géza kérése a »Grand«-kávéház előtti járdra terület egy részének vasráccsal való elkerítése tárgyában. 3. Néma Ede ajánlata Bethlen utcai házának eladása tárgyában. 4. Herczeg Zsigmond kérése Bethlen utcai házának átalakítása iránt. 5. A kolozsvári múzeum részvt. kérése kazánház építése iránt. 6. Lukács György építése iránt. 7. Sütő Imre kérése építés iránt. 8. Brezlió Péter kérése építés iránt. 9. Székely József kérése fedéljavítás iránt. 10. Tamás Zsigmond kérése fedéljavítás iránt.

— (Választmányi ülés.) Az Erdélyi Gazdasági Egylet választmánya e hó 12-én délután fél 4 órakor saját helyiségében rendes ülést tart.

— (Az Emke választmányi ülése.) Az Emke igazgató-választmánya folyó hó 12-én, szombaton délután 3 órakor a városházán havi rendes ülését tartja. Ez ülésre a választott és alapító választmányi tagok tisztelettel meghívattak.

— (Az Erdélyi Kárpát Egyesület) központi választmánya ma (csütörtökön) d. u. 5 órakor az egyesület helyiségében (Mátyás király-u. 3.) ülést tart, melyre a választmányi tagokat ezuton is tisztelettel meghívja az elnökség.

— (Halálozás.) A kolozsvári pénzügyigazgatóság általánosán tisztelt vezetőjét, Stukheil Gyula királyi tanácsos, pénzügyigazgatót súlyos csapás érte, anyósának, Eibl Gusztávné, született pávai Páva i Borbálának élete 68 ik évében történt elhunytával. A megholdogulat e hó 6-án, Magyar-Ujfaluban helyezték örök nyugalóra, óriási részvét megnyilvánulása mellett.

— (Rendőri hírek.) A Rákóczi-uti rendőrszem segítségére sietett egy Fogarasi Péter nevű kőműves segédnek, aki azt mondogta, hogy két egyén megtámadta és pénzt követelte, majd tülelteni kezdte és csakis a rendőr közbevetése szaladtak el. A rendőr a főkapitánysághoz kísért e panaszsot, a midőn az Óvárból Fogarasi kék, az utcán haladó egyént jelölt meg támadóiként. A rendőr előállította tehát a két embert, névszerint Bálint István és Gál Sándor

hely és foglalkozás nélküli egyénekét, a kik a tettet tagadják. — A főtérről is tegnap este a rendőrség előállította Liska Lajos kőművesegédet, a ki állítólag már a múlt évben súlyosan megsebesítette Damó Ferenc családszerzőt és a ki most öt felismerve be akarta kísértetni, mire a panaszos szerint Liska Lajos újból megakart szurni egy nagy késsel, melyet azonban azután eldobott volna. A rendőrség a nyomozatot bevezette.

— (A gép.) Ódát a gépnek hatalmas jelentőségéről, szédületes hasznáról az élet minden terén egyaránt! De elégiát azok részére, a kiket szerencsétlenül, nyomorékák és munkaképtelenné tett a gép örömdatlan ereje. Tegnapra is jutott az áldozatok sorozatához egy. Ambrus József a neve az áldozatnak, kinek jobb kezét a központi szállító hivatalt emelő-gépe tegnap déltútn elragadta és teljesen összezsuzta. A jobb kezét. Azt, a melyikkel dolgozott s a melyikkel a betető falatját kereste meg. S míg a haladás ódát zeng a gép hódításairól, addig, ő, a beteg fekvő áldozat átkát küldi a gyilkos, a félelmetes, a lelketlen, vak és könyörtelen molochra.

— (Szabadságünnep a vidéken.) Az 1848 esztendőjének, március 15-ének évfordulóját alkalmából Gyergyó-Szentmiklóson a községhez nagy gyűléstermében március 15-én változatos műsorral rendezett nemzeti ünnepélyt tart az ottani intelligencia.

— (Kimutatás.) Kolozsvár szab. kir. város monostori kerületében építendő ev. ref. templom és iskola építési költségeire adakoztak:

Körösy József gyűjtőívén: Gróf Matild 1 k. Ifj. Pap Mihály 1 k. Kathonai Ádám 1 k. Flóra Gyuláné 1 k. Braun Mihály 2 k. Somlyai Mihály 1 k. Rosenberg Mór 5 k. Körösy József 2 k. — Együtt 14 k. Dr. Vályi Gábor egyetem. tanár 50 k. Tóth Tamás ivén: Csorba György és neje 3 k. öz. Gurát Józsefné 1 k. Ács Ferencné 2 k. Kocsis János 4 k. Benő Sándorné 10 k. Tóth Tamás 2 k. Együtt 22 k. Rucka János ivén: Rucka Jánosné 100 k. Rucka János 100 k. — Együtt 200 k. Bucsy József műszaki tanácsos 20 k. Tömösváry Miklós ivén: Nagy Gábor nagybirtokos 20 k. Tömösváry Miklós 20 k. — Együtt 200 k. Öz. gróf Bethlen Gergelyné szül. Antos Klára 3000 k. Ö. Weress Sándor ivén: Elek Gyula 1 k. Mórítz Ida 1 k. Márton Ilona 1 k. Ad. József 1 k. Karácsonyi Sándor 4 k. Dárkó Lajos 1 k. Weress Sándor 3 k. korona. — Együtt 12 korona. Dr. Gáman Béla ivén: Dr. Gáman József 1 k. Gere a álmán 1 k. dr. Rohoncz Lajos 2 k. dr. Scheitz Vilmos 2 k. Merza Lajos 2 k. Merza Lajosné 10 k. Kamuka 1 k. Szász Domokosné 6 k. dr. Lengyel Daniélné 2 k. Szentkirályi Gáborné 2 k. dr. Gáman Béla 2 k. Együtt 31 korona. K. Pap Mihály ezredes 10 korona. Dr. Körösy Bertalan ivén: Dr. Ötvös Lajos 2 k. dr. Körösy Bertalan 2 k. — Együtt 4 k. Deák Zsigmond honv. alezredes ivén: Rácz Gábor 2 k. Nagy Ignác 1 k. Hajós Gyula 1 k. Cirner Ernő 1 k. Szabóky Andor 1 k. Thellmann János 1 k. Hevessy Zoltán 1 k. Kaszás Jenő 1 k. Inceze Kálmán 1 k. Vágó Sándor 1 k. Lukács Béla 1 k. Oroz Béla 1 k. Barabás Károly 1 k. Sebestény János 1 k. Seemayer Gyula 1 k. Nagy Lajos 2 k. Péchy József 1 k. Winkler főhadnagy 1 k. dr. Nagy László 1 k. Pál József 1 k. Barthos István 2 k. Pál Miklós 1 k. Szathmáry Kálmán 1 k. Simon Balázs 1 k. Bernolák 1 k. Neumayer 1 k. Deák Zsigmond 1 k. Együtt 30 k. Dr. Deák József ivén: Hedry István 3 k. Bánai Károly 2 k. Balogh Miksa 1 k. Lakatos József 2 k. Lakatos Józsefné 2 k. Ad. László 2 k. Czetz Péterné 2 k. Ozorai Adolf 2 k. Mattay Kálmán 3 k. D. Deák József 20 k. — Együtt 38 k. Molnár Benedek ivén: Vásárhelyi Gyula 2 k. Molnár Jenő 2 k. Molnár Endre 2 k. Molnár Benedek 2 k. — Együtt 8 k.

A felsorolt nemes adakozóknak az egyház-község e helyen is — midőn szíves adományait nyilvánosan nyugtázza — hálás köszönetet mond és további szíves adakozásra kéri fel a mélyen tisztelt nagyközönséget. Az adományok Tömösváry Miklós városi főpénztáros urhoz, Mátyás király-ter 1. sz. küldendők. Az egyházközség presbyteriuma.

— (A zoványi fürdő árverése.) Szilágysvármegyében „lpp—Zoványi-fürdő” állomástól néhány percnyi távolságra fakad egy hazánkban ritka gyógyforrás, melynek vizét a Károlyi, Kemény, Tisza, Wesselenyi, stb. magnás családok, valamint a kalotaszági nép évtizedek óta használják. Néhány évvel ezelőt három földbírtokos e fürdőt azért vette meg, hogy kiépítse. Viszálykodás folytán ez elmaradt és ma azt olvassuk a hivatalos lapban, hogy a szilágysomlyói járásbírósg e minden tekintetben figyelmeztet érdemi gyógyfürdőt 1904. április 28-án, bármily áron elfogja adni. Érdekes tünet ez is, a magyar fürdőügyek rendezetlenségének bizonyossága.

x A ki kertjét szereti, szép virágokat és kitűnő konyhakerti terményeket akar, az fedezze magzükségletét Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésében Budapest, Rottenbiller-utca 33. A czég idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldi. Ezen árjegyzék az általánosán ismert, világírni, kitűnő magvakon kívül, még a különösen értékes és meglepő konyhakerti- és virágjodonságoknak egész sorozatát is tartalmazza. 31249 —20

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kolozsvár, csütörtökön, március 10-én:

A BAJUSZ.

Operette 3 felvonásban.

Kezdeté 7-kor, vége fél 10 kor.

Holnap, pénteken, március 11-én:

CYMBELINE.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: A bajusz (b. sz. 151.)

Péntek: Cymbeline (b. sz. 152.)

Szombat: A doktor ur (b. sz. 153.)

Vasárnap d. u.: Dobó Katica. (Ifjúsági előadás XI.)

Vasárnap este: Sherry (b. sz. 154.)

* Három egyfelvonásos. Három egyfelvonásos, mind a három a kipróbáltak, sőt egyikük a klasszikusok sorozatából: biztató jellek kínálkozott a tegnapi színházi est nézőközönsége részére. Egy végtelenül finom, régi drámai jelenet, »A miniszter előszobájában«, utána egy mohéri vígjáték, a »Kénytelen házasság«, végül egy bohózatyszerű apróság a »Barátság-ból«, — mindmegannyi izes csemege, egyik a finomságok, másik klasszikus humor, utolsó a némi vasságok kedvelői részére.

Megyeri Dezső tehát gondos körültekintéssel válogatta ki a darabokat, melyeket tegnap estére a színház műsorára fölvétetett. Hónapokig tartó, súlyos betegséget után tegnap lépett föl először Megyeri Szinpadra léptekor hosszas, meleg taps zugta át a nézőteret. A népszerű, kedves színésznek, a pompás humoru komikusnak szóló óvációt s a zenekarból felnyújtott két babérokörzet megható köszönte meg az ünnepelt, ki Hahn dramolettjében a megrokkant vén nyugdíjasnak szeretetreméltó, öreg alakjával nem egy szeméből indította meg a meghatottság könnyeit. Ez a szerep-kör azonban, bármily becsülettel is tölt be minden alakítást Megyeri, nem az ő igazi világa. A »Kénytelen házasság«-tudós agyonbeszélője közelebb juttatott már hozzája, de egészen mellé, az igazi jellem komikushoz, a minő, csak a »Barátság-ból« Trotterjében jutottunk.

A ki ebben az alakításában valamikor látta őt, az nem feleli el az először műharagos, azután dühöngő, pompás férj — karrikatúrát; — kár, hogy a kiváló színész fizikumát a két előző jókora szerep már teljesen kimerítette s így a gyöngöcs árnya ott settenkedett egyébként mindvégig kacagtató Trotterje körül.

A színházat teljesen megtöltő közönség végesvégig rokonzenves tüntetéssel kísérte Megyerit az est folyamán. Mellette Étsy, Emilia finom, bájos, mosolygó Doriméne-je és Szegő Endre jóízű Sgaranelle-je részére jutott ki a taps és tetszés. A harmadik egyfelvonásos vigátlékban Mészárosnak is jelentős szerepe volt. Mint mindig, most is jelesül megállta helyét, — noha kissé talán túlpolgágy-gyereknek mutatta be a donzsúfni Meredith alakját. Ugyanebben a vigátlékában Th. Csige Böske csinos hucyjét is láttuk. Természetellenesen sokat izgett-mozgott szerepében s — egyébiránt akarva, nem akarva, elérte a szerep célját, valószínűtlenné tünvén föl tréfája, komolysága, csinyje és ijedsége egyaránt.

Hiányos volna referádánk, ha be nem számolnánk a színpadnak a publikumtól elzárt területén, az előadás előtt lefolyt ünnepelésről is. A színtársulat tagjai élén Tompa Kálmán üdvözölte a felgyógyult igazgatót. Szeretettük jelölő ezüst babérokörzet nyújtottak át Megyerinek, ki közönség beszédében kész volt sok betegségből való sok felgyógyulást kívánni a maga részére, hogy a szeretetnek és ragaszkodásnak hasonló megnyilvánulásában minél több része legyen.

Mi teljes megerősödést és betegségek által meg nem szakított további művészi pályafutást óhajunk a megbecsült művész részére. (b.)

IRODALOM.

(:) Kakas Márton. Vidám képek, kacagtató ötetek mosolyognak felénk a Kakas Márton legújabb számából is. A cím-képet, a mely mulatságos zárószámada a delegáció bécsi munkájának Linek Lajos rajzolta, míg az utolsó oldal színes képe, egy elfajult művészi irány elmes kigonyolása. Eder Gyulát valja mesterének. A Kakas Márton rendes rajzoló: Bér Dezső, Jeney Jenő és Ház Miklós ezen a héten is pompás képeket szolgáltatnak. Az irodalmi rész tele van aktuális apróságokkal és jobbnál jobb anekdotákkal.

Táviratok

A politikai helyzet.

Budapest, márc. 9.

A függetlenségi párt ma este érkekeztetett tartott, melyen többek felszólalása után Kubik Béla, Tóth János és Leszkay Gyula személyében megválasztották a vitarendező bizottságot.

A néppárti is vitarendező-bizottságot választott ma este és pedig gróf Zichy Aladárt, Kovács Pált és Buzáth Ferencet választotta meg.

Györffy Gyula, Blaskovich Ferenc, Frey Ferenc és Dessewffy Emil bejelentették, hogy a szabadelvűpártból kilépnek. Valószínűleg Apponyiékhoz csatlakoznak.

Gy. Sipos Károly a képviselőházban.

Budapest, márc. 9.

Országgyűlési tudósításunkban jeleztük, hogy a karzatról ismét közbeszólás történt. A közbeszólót az elnöki szobába vezették, ahol kitűnt, hogy az illető Gy. Sipos Károly ismert kolozsvári függetlenségi polgár. Feilitzsch alelnök kérdésére, hogy miért szolt közbe, azt felelte:

Először vagyok a képviselőházban és nem tudtam, hogy nem szabad meggyőződésemnek kifejezést adnom, mikor hallom, hogy milyen támadást intéznek alkotmányunk ellen. Ha bünt követtem el, akkor viselem a következményeket.

Feilitzsch nem kegyelmezett meg földjének, hanem átadta a rendőrségnek, hol megindítják ellene kihágásért az eljárást.

Az orosz — japán háboru.

— Legújabb hírek. —

Budapest, márc. 9.

Tokióból jelentik: Vladivosztknál nagy ütközet volt, melyben a japánok az összes orosz hajókat elfogták.

Port-Arthurnál a japánok már a szárazföldön is sikerrel nyomultak előre, hogy Port-Arthur a legközelebb idő alatt a japánok hatalmába kerül.

REGÉNY.

Utazás a hatodik földrészen.

Irta: Koréh Endre. (19)

— Általános kesergés támadt. A machár lobogója szétszakadt!... Szakgatott panaszkó hangok kavargtak a levegőben.

Ekkor hirtelen felugrott helyéről egy tanácsos s hatalmas döngő szava átviharzott a termen.

— Bár az utolsó rongyolódott volna ősszel! A mit nekünk kellene megennünk, megeseleksi az Isten bosszuálló hatalma! Egy pillanatig a tanácsosok csak összenéztek, aztán felháborodva támadtak a leg-többen a szólóra.

Óriási zajongás támadt.

— Kegeletéstől!... Hitványás!...

Nyomorult!... Hazaárulól!... Hazaárulól!...

— Ha fiam, most már igazán mehetünk.

Még a lépcsőkön is visszhangzott:

....Hazaárulól!... Hazaárulól!...

VII. FEJEZET.

Készülődés a machárhoz.

Hazib ezután Balmural elhagyva Ragomiát, a megállapított terv szerint Zichibiába ment. A határnál szigorúan megvizsgálták őket az örök ügy Ragomia, mint Zichibia részéről.

Minden irományukat szorgos figyelemmel olvasták át, nincse azokban valami gyanús és csak mikor meggyőződtek róla, hogy egyszerű utasokkal van dolguk, bocsátották be őket.

— Hm, morgott Hazib, ez is ragomiai vagy zelumén szokás.

— Hadd el, hallottam Forzétól, hogy ez a két ország féltékeny egymásra, valószínűleg ezért örködnek egy a határokon.

Innen irtak haza Rajmun fejedelemnek. Leveleltükben nagyjából előadták, hogy mi mindent tapasztaltak s azt is, hogy Balmur nagyon jónak látta, ha nyíltan, megfelelő fényes kísérettel megjelenének a machár udvarában is, mert szeretnék látni az érem másik oldalát is. Erre az indoklásra szükség volt, mert Rajmun nem kedvelte az ilyen tetszelgő pompázást, mert mint már láttuk, az volt a meggyőződése, hogy így keveset tapasztalhat az ember s azt is rosszul, mert rendszeren csak a tetszőt oldalát látja a dolgoknak.

(Folyt. köv.)

Felölő szerkesztő

HERCZEG JENŐ.

Lapfőlapadonos:

GOMBOS FERENCZ

NYILTTÉR.

Tudomásul!

Szíves tudomásra hozzuk a n. é. közönségnek, hogy a téli időnyre egy alkalmi bevásárlás folytán a Deák Ferenc-utca 40. sz. alatt levő nagy posztó- és gapjuszövetáru — raktárunkat, nagyobb mennyiségű —

maradék-szövetekkel

bővítettük ki, melyek a legfinomabb magyar, angol és skót gyártmányu kelmék: teljes öltö-zék, felöltő-, ulster- és télikabátoknak nagyon csélszerűek és olcsóságuknál fogva igen alkalmasak. Továbbá a legfinomabb fekete kelmék

báli és szalon

öltözeteknek, a legújabb divatu szövetek, korszakos öltözeteknek és kosztümöknek nagy választékban.

— Nagy választék szörmeárukban. — A nagyérdemű közönség szíves pártfogásáért esedezik

Moskovits B.

Örkősei.

Zauderer

üzletvezető.

2912 60—80

Ölcső tisztviselő kölcsönt

Allandó kondíció!

Megbízható gépmestert keresek,
ki a szedés minden ágában járatos!

Ajánlatok:

BECSEK D. FIA
könyvnyomda céghez

Székyudvarhelyre — intézendők.

3136 1-3

Tégla-eladás!

1. Reményik K. ur kajántóvölgyi gőztégla és cserépgyárból
cserép-, gép- és kéztégla.

2. Friedman A. és T. urak nádastéri téglagyárból
kézi-tégla.

3. Rákóczi hegy gőztégla- és kéztégla- és most
frissen (kötőn) kiégett

gép-tégla
a legkisebb, a legnagyobb mennyiségig
azonnali szállítással

irodánkba **Konvód-utca 3.** (Telefon 430) megrendelhető.

GRÜNFELD H. JÓZSEF ÉS FIA

fakereskedő és bútorgyáros.
Aszfalt és elszigetelő lemez, a még
a készlet tart, olcsón elárulhatók.

Alkalmi vétel!

Besztercze-Naszódi 3087 10.*

szép parkett
igen olcsó áron azonnal
eladó!

Tudakozódni:

Hitelbank Áruraktáránál
Kolozsvár, pályaudvar.

A kisbirtokosok által

sajátkezűleg, a legnagyobb gondnal, angolnyelven és ráfűzés
eljárással készített, kitűnő minőségű, vagyoniilag szavatolt
fajtájú, 1-szörű, miniszteri szokványrendeletnek minden
tekintetben megfelelő

szőlőlugasnak is kiválóan alkalmas
csemege és borsfaj szőlőoltások a tapasztalatok
során fajtisztának, a legjobbaknak és legmegbíz-
hatóbbaknak bizonyultak! — Minden nagyhangon
hirdető, gyárilag fűlesztett, reklámozott, előhajtásos oltást
mésze felülmúl! — Chasselas, muskotály és más leg-
kiválóbb csemegefajtákhoz összevágatott

I-szörű lugas-gyűjtemény ára:

(melyeknek megrendeléseért és jóságáért felelősség vállaltatik)

1. Kis összeállítás 15 drb. .... 5 kor.

2. Nagy összeállítás 30 drb. .... 10 kor.

a) Borsfajok: b) Csemegefajok:

Amerikai ripária portális alanyon
oltott gyökerező, fűs és zöld olt-
ványok ára tavaszi szállítással:

Ezer drb. .... 200 k.

Száz drb. .... 22 k.

Tíz drb. .... 2 k 50f.

Ár a tavaszi szállítással:

Ezer drb. .... 220-240 k.

Száz drb. .... 25-30 k.

Tíz drb. .... 3-5 k.

Hazai szőlőfajok! Filloxeramentes!

3002 50- Szőlőkirály. (Delaware.)

A kötött talajon egyedül használható olyan rend-
kívül korai directtermő, melynek 25-26%-os
csukor és szokatlanul nagy szeszartalmu bora
igen jó, hasonló a szomorodni másához és a
maderához. Silányabb kerti vagy homoki borok
feljavítására. Gyengébb évbéli termések házasi-
tására nem lehet eléggé ajánlani. A delaware
francia szőlőtől 17 évvel ezelőtt közvetlenül az
érmellékre portált ezen perenosporának ellent-
álló szőlőfaj termi manapság hazánkban a legjobb
és legerősebb bort s múltán nevezhetjük a **borok**
királyának. A jövő szőlőzet kincse. Min-
denütt megterem, egy a homokon, mint a kötött
agyagos, meszes, köves, palás és nyirkos talajok-
ban. Ezen beoltás nélkül termő, biztosan jól meg-
forradott, rendkívül (tartós szívós zöldhajtása 1-20
hideget is kibíró) korán érő csemegefaj, felhozott
előnyeinél fogva megérdemli hogy kertjeinkben,
barázdákban, kerítések és házaik fala mellett s
minden egyébre nem használható helyeken mint

szőlő-lugas tenyésztessék!

100 darabból álló lugas-gyűjtemény oszmagolva
és postán feladva csak 10 korona.

Borkirály! Mintabór 2 korona. (Delaware!)

Ripária portális telepek! • Nagymennyiségű ripária eladás!

Tisztán kezelt valódi érmelléki fajborok!

Palackokban, úgy mint hordókban, kicsinyben és nagyban
a legújanyosabban beszerezhető s kívánára válaszbélyeg
ellenében bővebb felvilágosítást, vagy 1 korona utánvétel
mellett mintabort küld:

Az érmelléki Szőlőzeti és Borászati Szakközlöny

mint Országos Hirdetési Kalauz

SZÉKELYHID (BIHARMEGYE).

HOGY EGÉSZSÉGÜNKET ÓVJUK, IGYUNK

2909 53-306

Könyvek ré-
szére né-
külözetlen!

A nő szépség

sodás,
gyors
hatásu

elérésére, tökéletesítésére és fentar-
tására legkiválóbb és legbiztosabb a
vegyszer, sem higanyt, sem ólmot
nem tartalmazó teljesen ártalmatlan

FÖLDES-féle

MARGIT-CRÉME

Törvényesen védve.

Ezen világhírű arczenőcs pár nap alatt
eltávolít szőrt, májfoltot, pattanást, bőrpírt
(Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja
a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az ar-
czot fehérre, simává és üdévé varázsolja.
Ára: kis tégely 1.- kor., nagy tégely 2.-
kor., Margit hölgyor 1-20 kor., Margit
szappan 70 fill. Margit fogpép (Zahn-
pasta) 1.- kor., Margit arcvíz 1.- kor.
Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után
küldi a készlet.

Földes Kelemen gyógyszerész árad

Kapható minden gyógyszerárban, drogériában és illat-
szer üzletben.

Főraktár Kolozsvárt:

Burger Frigyes gyógyi., dr. Czelz Dénes,
Halász Jenő, dr. Hintz György, Székely
Miklós, Tanács József, Wolff János

Hamisítók
büroilag
üldözöttek.

gyógyszerárban.

Legjobb
szépség-
szer.

I. 3132 1-10

Schéfer András

uri szabó és divat-áru raktára

Kolozsvárt, Mátyás király-tér 8.

Alapított 1877.

Alapított 1877.

Ajánlja dűsan felszerelt

hazai és angol szövetek

raktárát; ezekből készít mérték

és legújabb divat szerint izlésesen

mindenféle uri ruhákat!

Raktáron tart nagy választékban férfidivat
ujdságokat és e szakmába vágó cik-
ket, ugymint: fehérneműt, nyakkendőt,
harisnyát; továbbá kalapok, sapkák, eső-
ernyők, sítapálczák, inggombok, sport-
cikkkek, plaidok, plüsch-takarók, kész
angol szabású felöltők, mellények és bőr-
kabátok méltányos, szabott árak mellett!

Hazai gyártmány galler, kézelő és keztyűk.

2975 18-*

UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP

A FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS

(KOSSUTH) PÁRT ERDÉLYRÉSZI

NAPILAPJA.

Megjelenik minden nap reggel 6 órakor egy nagy iven.

Tudósításával megelőzi a fővárosi lapokat.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Negyed évre 6.-

Fél évre 12.-

Egész évre 24.-

Mutatványszámokat 8 napig ingyen küldünk.

UJSÁG

KIADÓHIVATALA KOLOZSVÁRT

EGYETEM-UTCA 7.

Maculatur

papír

egész iven. csomagolásra igen alkalmas

kilonként 20 fillér, métermázsa vételnél

15 korona. Felvilágosítást ad a kiadóhivatal.

Valódi erdélyi hegyaljai tisztán kezelt Borok

Ötvös Dánielné

Telefonszám: 511.

2982 7-104

pinczejéből.

Bizományi raktárak:

Adi László: Deák F.-u. Telefon 470.

Fuhrmann Károly:

Wesselényi Miklós-utca 10. Telef. 429.

Kondász Dániel: Mátyás kir.-tér 25.

Irimás Tivadar: Arany János-tér 2

Nyisztor Gergely: Hunyadi-tér 6. sz.

Balogh János: Trefort-utca 20. sz.

Pardi Sándor: Akácfa-utca 3. sz.

Baktay Ida: Benigni-palota vashidnál.

Nyikora Anna: Rudolf-utca 64. sz.

Rozenzweig Antal:

Szechenyi-tér 39. Telefon 436.

Telefonon megrendelhető és min-

den időtájban hazaszállítatik!

Ünnepnap és vasárnap csak délelőtt 10 óráig.

Ötvös Dánielné,

KOLOZSVÁRT,

Óvár, Bocskay-utca 1. szám,

Mátyás király születési háza szom-

szédságában)

Fehér borok zárt palackban

a 70 és 55 centiliter

70 centilit 35 centilit

zár palackban

kor. ban | kor. ban

Leányka erdélyi különlegesség 1,20 — 70

Asszu édes 1,20 — 90

Asszu finom 1,20 — 80

Sauvignon-Semillon 1,20 — 70

Muskotály 1,20 — 70

Risling erdélyi különlegesség 1,20 — 0

Som 1,20 — 50

Vörös borok zárt palackban

a 1/2 liter

Literenként

zár palackban

koronában

Egri bikavér 1,00

Egri piros 1,00

Belsőrendű piros 1,00

Carbenette 1,00

Schiller 1,00

Fehér borok zárt palackban

a 1/2 liter

Literenként

zár palackban

koronában

Hegyaljai pecsénye 1,00

Asztali I. osztályu 1,00

Asztali II. osztályu 1,00

Asztali III. osztályu 1,00

Ménési pecsénye 1,00

Ezen árak mellett a fogyasztási adó már ki van fizetve!

Ezen árak bárhova hazaszállítva készpénzfizetéssel

értendők. — Üvegek 15 napra kölcsönkép adtnak.

Fényképezészek és Amateurok figyelmébe!

Telefonszám: 183.

Schuster Emil

Norinbergi, díszmű, játék, sport, vadá-
szati és fényképezési kellékek áruháza } **Kolozsvárt,**
Mátyás király-tér. (Gróf Rhédey-palota.)

Állványos, kézi és zseb fényképező gépek!

Minden méretű:

Nagyító készülékek!

Lencsék (objectivék)

és pillanatzárok!

Fényérzékeny üveglemezek:

Lumier Kodak és Agfa

Germania görfilmek

Agfa „AGFA”

Agfa kifejlesztő, rögzítő és színező

Schleissner vegyszerek, ol-

E. Schaterra datok.

Fényképezési lámpák, másoló keretek, üveg és porcellán

fűrésztő tálak, Cartonok, Passepartoutok és Albumok stb.

Ugyisint a fényképezéshez szükséges — itt

fel nem sorolható — kellékek dus választékban.

Állandó raktára eredeti gyári árak mellett:

az Amerikai-Német Grammophon-társ.

hangosan beszélő, szavaló, éneklő és zenélő

Grammophon-gépeinek és Grammophon-lemezeinek.

Ugyisint a valódi EDISON PHONOGRAPHS, bejá-

szott eredeti és üreshengerek, valamint a legújabb EDISON

törhetetlen Celluloid hengerekkel

Valódi angol és francia illatszerek!

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan!

2465. 109- • **Legolcsóbb bevásárlási forrás!**

Réti Sándor

férfiruhakereskedőnél

a Tanácsháza alatt.

Tisztelt vevőim és a t. nagyközön-
ség tudomására hozom, hogy a berlini
Szabászati Akadémiáról hazatérve

férfiszabó üzletemet

teljesen új irányban, saját vezetésem
alatt a legdivatosabb szabászati
rendszer mellett vezetem.

A legdivatosabb és legjobb minőségű
magyar, angol és francia gypaszövetek
a tavaszi idényre már dús választékban
raktáron vannak.

Ugyisint batorokodom a t. vevő-
közönség figyelmét kizárólag helybeli
iparosok által készült nagy ruháktámra
felhívni, melynek szíves megtekintését

kéri tisztelettel

Réti Sándor szabó üzlettulajdonos és

okleveles szabász

a tanácsház alatt.